

Andels-Bevis

N:o

som tillfullo inbetalt andelar i

GRUDDBO NYA TRÖSKVERKSFÖRENING

u. p. a.

Kronor

tillförsäkras genom detta andelsbevis motsvarande andel i föreningen med de rättigheter och skyldigheter, som bestäms av föreningens stadgar och gällande föreningslag.

För Gruddbo Nya Tröskverksförening

u. p. a.

Detta andelsbevis må ej utan föreningens medgivande överlåtas.

Gruddbo nya tröskverksförening

ULLAS ARNE ANDERSSON

År 1928 samlades ett trettiotal jordbrukare för att ta reda på hur stort intresset var att komma igång med en ny typ av tröskning. Tidigare var det vanligt att tröska i åar och bäckar, om de inte tröskade med slaga eller på något annat vis. Några män valdes ut och fick i uppgift att ta reda på prisuppgifter och att anskaffa tröskverk och rensmaskiner för byns gemensamma behov. Genom andelsteckning gav 35 gårdar mellan 50 kr till 200 kr för anskaffning av tröskverk. Hur resten av kostnaden klarades framgår inte i bokföringen.

År 1930 köptes ett tröskverk med elektrisk motor för 4000 kr. De första årens strömförbrukning gick på 250 kr per år.

Vagnar (*tryllor*) från flera gårdar lånades ihop vid tröskningarna. Flera åkdon behövdes för att köra undan halm och agnar från tröskan. Den gård som tröskade hade ju en egen vagn att köra hem säden på. En halmpress och mera utrustning till tröskan anskaffades 1936.

Jag minns en historia som berättats av de äldre i föreningen. En mindre trösk fanns i gårdarna i Kulåra och när de tröskade samtidigt på båda ställena räckte inte strömmen till för båda, om det matades i för mycket i föreningens trösk. Då hände att det kom en karl med bud om att inte mata i så mycket, då den mindre tröskan inte orkade tröska. Den svaga ström som var i ledningarna räckte inte till.

Tröskladan. Foto: Ullas Arne Anderssson

År 1938 fanns 40 delägare i tröskföreningen, men mer än 100 jordbrukare i bygden nyttjade möjligheten att rensa utsäde och höfrö i maskinerna. Inte bara orsbor, utan även flera i området kring Siljan, kom och rensade i maskinerna.

Från 1939 finns protokoll från det som sagts på sammanträden noterat, från åren före är ingen bok att finna. Kassabok finns dock från starten på verksamheten, så även alla kvitton.

År 1942 byggdes ladan ut mot norr, så rensmaskinerna fick bättre utrymmen. En kapsåg inhandlades också, som delägarna kunde låna till vedsågningen i byn.

Den andra januari 1944 beslöts vid årsmötet att inköpa en utsädesrensmaskin med körnare och torrbetningsmaskin. Johan Grudd, Anders Bråmå och Mats Anders Jönsson utsågs till att ombesörja inköpet. Mera elektricitet behövdes till det, så Mora-Orsa Elektriska fick uppdraget att öka ut möjligheterna att använda fler maskiner till en kostnad av 800 kr. Tröskningsavgiften bestämdes till 90 öre per kWh för spannmål, 1 kr per kWh för höfrö, utsädesrensning 2 kr per timme. Rensning med betning 2,50 per 100 kg. Klövernötning 30 öre per kg.

Trösken. Foto: Ullas Arne Anderssson

År 1947 inköptes en halmfläkt, med erforderliga rör och en vagn till rören, som följde med ut på gårdarna för att man lättare skulle få in halmen i ladorna på gårdarna, samt en fläkt att dra ut damm vid frörensningen.

I samband med det pågående laga skiftet 1956, yrkade delägarna att samfällad mark skulle läggas ut för byggnaderna och verksamheten däromkring. Platsen kring ladan blev tydligen för liten, så det köptes in 900 kvadratmeter av Anna Flinta.

År 1958 betalades för ström till Ryssa elverk 400 kr per år och samma år köptes en halmhack genom Erik Svenssons verkstad för 950 kr.

Ända till spänningsomläggningen var anslutningen till motorerna vid gårdarna ganska primitiva. Vid gårdarna fanns ju inga möjligheter till strömförsörjning. Ström fick man genom att med en stor haka på kontakter, ett slags koner, på de tre trådar som fanns i ledningarna längs vägarna. I ladan med motorn fanns en mätare på hur mycket ström som förbrukades i var gård och en liten bok där de fick skriva upp hur mycket ström som gått åt.

År 1962 i samband med spänningsomläggning betalades 1610 kr till Mora-Orsa Elbyrå för arbeten med byte av ledningar och underhåll

Säcken hissas upp för att innehållet ska sorteras. Foto: Ullas Arne Andersson

av flera motorer. Under spänningsomläggningen hyrdes traktorer med remskiva för drivningen av verksamheten av bland andra Håll Albert Jönsson och Oskar Bergmark.

Tröskningen vid ladan tog slut mot slutet av 60-talet då skörde-tröskorna började komma, men trösken fick stå kvar i många år till. En maskinfond hade bildats och det anskaffades en skördetröska som gjorde det dammiga arbetet i tröskladan överflödigt. Idag är det inte så många kvar som minns den gemenskap och det lagarbete som utfördes på den tiden.

Utsädesrensningen fortsatte till 1985, men då med ett fåtal som rensade sitt utsäde. Med minskande antal brukare kom frågan: Var det möjligt att ha trösken och rensverket kvar? Det var ju inte populärt hos de nya utsädesfirmorna. De kände sig lurade på pengar och tyckte de hade rätt till ersättning, då bönderna här i bygden rensade och sådde sin egenproducerade spannmål. Utsädesfirmorna ville ha redogörelser för hur mycket bönderna sådde av sin egenproducerade spannmål, så de kunde ta betalt av bönderna och få in mera pengar.

Vid årsmötet 1987 togs frågan upp vilka som senast 30 juni 1987 genom sina andelsbevis kunde styrka att de var delägare i tröskföreningen.

Fulla säckar efter sortering. Foto: Ullas Arne Andersson

Den 4 april 1989 kallades delägare till sammanträde om föreningens upphörande och de som ville kunde lämna anbud på de inventarier som fanns. Då beslöts också att arkivera föreningens alla papper.

I början på juni 1989 köpte Per-Erik Larsson tröskladan. I köpet ingick marken och ladan med diverse kvarvarande inventarier. Han har idag verkstad och båtar därinne.

Den 6 juni 1989 var innestående medel fördelade. Att ägarna var vitt spridda blev tydligt, då förutom delägarna i bygden, mer än 20 fullmakter skickades ut till andra delar av landet.

Från den 15 januari 1990 finns de sista anteckningarna i föreningen.

Många är de män som arbetade med tröskning och utsädesrensning genom åren. Grudd Johan gjorde nog mest timmar vid maskinerna, Ryss Anton, Amusull Erik, Dunder Lars, Bråmå Anders, Trombu Anders och Ryss Oskar är några av dem som skött arbetet i ladan.

Konstigt nog så är det svårt att finna foton på det som skett kring tröskladan. De finns säkert gömda i någon byrålåda i trakten. Det vore intressant att se foton på det som hänt där.

Ullas Arne Andersson